

Razvejane mednarodne povezave Občine Škofja Loka

Uvod

Zgodovina Škofje Loke je zelo bogata in pestra. Začenja se daljnega leta 973, ko so naši kraji omenjeni v glavnem pisanem zgodovinskem viru – darilni listini nemškega cesarja Otona II. o predaji loškega območja freisinškim škofom. Na relativno redko poseljeno območje slovanskega življa so novi gospodarji v naslednjih stoletjih naseljevali prebivalce z Bavarske, Tirolske in Furlanije. Priseljenci iz centralne Evrope so s seboj prinesli svoje navade, z mešanjem z avtohtonimi prebivalci pa so omogočili tudi bogat genski zapis naslednikom. Najbrž je del uspešnega delovanja območja nekdanjega Loškega gospostva na gospodarskem, kulturnem, socialnem in mednarodnem področju tudi posledica mešanja prebivalcev iz raznih območij Srednje Evrope, zlasti Slovanov in Nemcev.

Pa pustimo zgodovino in se osredinimo na bogate mednarodne povezave Občine Škofja Loka od druge polovice 20. stoletja naprej. Občina Škofja Loka je ena mednarodno najbolj odprtih občin Republike Slovenije. Najbolj množičen je bil *Izseljeniški piknik*, ki ga je na Mestnem trgu in vrtu loškega gradu organizirala Škofja Loka v šestdesetih in sedemdesetih letih 20. stoletja. Udeležba Slovencev iz vsega sveta je bila izjemna, zlasti veliko je bilo ameriških Slovencev iz mesta in okolice, po številu prebivalcev takrat drugega največjega slovenskega mesta, ameriškega Clevelanda. Gostom so se pridružili tudi številni domačini od blizu in daleč iz cele Slovenije. Dvodnevno srečanje rojakov je odmevalo po celi Sloveniji.

V isti čas datirajo tudi sklepanja prvih uradnih povezav z evropskimi občinami. Pobratenju z mesti od šestdesetih let prejšnjega stoletja naprej smo v zadnjih letih dodali včlanitev v Združenje evropskih mest Douzelage, povezali smo se z veleposlaniki, akreditiranimi v Republiki Sloveniji, vključili v aktivno organizacijo in udeležbo v mednarodnih projektih ter tematsko sodelovanje s partnerji iz drugih držav, zlasti v povezavi s *Škofjeloškim pasijonom*.

Delavnica evropskega projekta *Mlajši za starejše* – aktivno staranje v Sokolskem domu, september 2019; srečanje županov in priprava participativnega proračuna. (foto: Peter Pokorn ml.)

tudi nekaj evropskih jezikov, kot župan pa sem mednarodno sodelovanje za popestritev dela prevzel neposredno v svoj delokrog. To je imelo še poseben pomen pri sodelovanju z veleposlaniki, ki cenijo neposredne stike z župani. Po končanju županskega mandata mi je župan Tine Radinja poveril koordinacijo mednarodnega sodelovanja občine. Zadnji dve leti so zaradi epidemije korona virusa naše aktivnosti dokaj omejene, vendar stalno vzdržujemo stike, predvsem prek pošte in elektronskih medijev.

Sestavek je namenjen predvsem sistematični obravnavi posameznih vrst delovanja Občine Škofja Loka na mednarodnem področju. Bralec bo dobil pregled vsebine in način bogatega sodelovanja s posamezniki in skupinami partnerjev iz drugih držav.

Pobratena mesta

Sodelovanje s pobratenimi mesti je najstarejše mednarodno delovanje nekdanje in sedanje občine. Delimo ga na obdobji sodelovanja nekdanje večje občine in po njej v sedanjih okvirih občine brez Gorenje vasi - Poljane, Železnikov in Žirov. Sodelovanje s pobratenimi mesti iz drugih držav v okviru stare občine je po njeni razdelitvi v glavnem nadaljevala samo Občina Škofja Loka. Do pobratenj je prišlo predvsem na podlagi osebnih stikov posameznikov iz obeh sodelujočih mest. Zaradi tega ne čudi, da je sedaj bistveno boljše sodelovanje z mesti, s katerimi je prišlo do pobratenja v zadnjih treh desetletjih, torej z belgijskim Maasmechelenom leta 1999, nemškim Freisingom leta 2004 in češkim Taborom leta 2006, kot s tistimi iz obdobja nekdanje občine in države, ko so bila posamezna pobratenja podpisana z italijansko Medicino leta 1966, avstrijskimi Selami leta 1972, Smederevsko Palanko leta 1973 in Sovodnjami ob Soči leta 1978. Dobro sodelovanje z Maasmechelenom, Freisingom in Taborom temelji na prijateljskih odnosih

Do začetka drugega desetletja tega stoletja so bile glavne mednarodne aktivnosti v Občini Škofja Loka redne povezave s pobratenimi mesti in priprava mednarodnih srečanj na podlagi evropskih razpisov. Do leta 2012 je to delovno področje pokrivala zaposlena uradnica. S povečanjem obsega in večjo pestrostjo sodelovanja je bil spremenjen tudi pristop in v sodelovanje s pobratenimi mesti vključeno večje število zainteresiranih občanov. Osebnost sem bil v času študija in poklicnega delovanja v stalnem stiku s partnerji iz drugih držav, obvladam

s posameznimi uradnimi predstavniki in neuradnimi posamezniki iz teh mest. Poleg sedmih mest, s katerimi smo uradno pobrateni, je treba omeniti še avstrijski Obervellach oziroma Zgornjo Belo, s katero tudi brez uradno formalno podpisanih listin zelo dobro sodelujemo. Družijo nas predvsem majhna oddaljenost in dobri odnosi med vsakokratnimi župani. V preteklosti je bila želja po sodelovanju tudi z irskim Carlowom in Rock Springsom iz Združenih držav Amerike, vendar je bilo sodelovanje omejeno na nekaj posameznih stikov. Zaradi zanimivosti je potek poskusov sodelovanja z Rock Springsom opisan posebej.

Sodelovanje s posameznimi mesti koordinirajo ambasadorji za posamezno bratsko mesto. Zadnji dve leti so stiki v glavnem pisni, saj so odpadla skoraj vsa tradicionalna srečanja. V večini pobratenih mest organizirajo večje prireditve, ki smo se jih redno udeleževali, partnerji pa so se udeleževali našega *Historiala* in praznovanja občinskega praznika z uradno delegacijo in raznimi folklornimi, glasbenimi in podobnimi skupinami. Od leta 1999 so bili tudi redni gostje na vsakokratni uprizoritvi *Škofjeloškega pasijona*.

Za posamezne pobratene občine je podana osnovna struktura organiziranosti domicilne države, osnovni opis občine, zgodovina pobratenja in sodelovanje z njimi v zadnjem desetletju. Natančnejši opisi pobratenja in sodelovanja so obširno opisani v prispevkih Andreje Ravnihar Megušar, Občina Škofja Loka z izkušnjami v mednarodnem sodelovanju, v petih letnikih *Loških razgledov*, od 2008 do 2012, od številke 55 do 59.

Medicina, Italija

Podobno kot Republika Slovenija ima tudi Italija razdrobljeno lokalno samoupravo s kar 8 103 samostojnimi občinami, ki so vključene v 110 pokrajin oziroma provinc, te pa v 20 dežel oziroma regij. Medicina se uvršča s 17 000 prebivalci na 159 kvadratnih kilometrih površine med relativno velike podeželske občine.¹ Povezana je še s tremi manjšimi okoliškimi občinami in je njihovo upravno središče. Med njimi je zaradi avtodroma posebno poznana Imola. Leži na nadmorski višini 25 m vzhodno od Bologne v smeri Ravenne, nedaleč od Jadranskega morja. Bogate ravnice in gričevje so primerni za gojenje čebule, Medicina je italijanski center njene pridelave. Po velikosti, številu prebivalcev, srednjeveškem karakterju in medobčinski organiziranosti je med vsemi pobratenimi občinami najbolj podobna Občini Škofja Loka.

Podobnost Medicine s Škofjo Loko ni le v njeni velikosti in številu prebivalcev, ampak tudi v zgodovini. Poseljena je bila že v bronasti in železni dobi, prvič pa je z imenom Medicina omenjena leta 855v ravenski listini. V tem bogatem srednjeveškem mestu v spomin na Friderika Barbarossa, ki naj bi v tem mestu čudežno ozdravel, vsako leto tretji septembrski konec tedna pripravljajo velik dvodnevni srednjeveški festival, ki mu je zelo podoben naš enodnevni *Historial*. Ulice mesta

1 Vir: Wikipedia. Medicina; na [https://it.wikipedia.org/wiki/Medicina_\(Italia\)](https://it.wikipedia.org/wiki/Medicina_(Italia)).

dva dni zaživijo srednjeveško življenje z različnimi viteškimi igrami in glasbenimi srečanji. Meščani so oblečeni v srednjeveška oblačila, celo mesto skupaj s številnimi turisti iz Italije in od drugod uživa v prijetni srednjeveški atmosferi septembrskega, običajno toplega vremena. V številnih uličnih restavracijah si lahko privoščijo kosilo in prisluhnejo številnim koncertom srednjeveške glasbe ter se zabavajo ob ogledu viteških turnirjev.

Podobnost Medicine in Škofje Loke ter povezava med občinskima upravama je dala osnovo za pobratenje med tema mestoma. Med podpisnikoma sporazuma o prijateljstvu in sodelovanju maja leta 1966, županom Medicine Argentom Maragonijem in predsednikom Skupščine Občine Škofja Loka Milanom Osovnikarjem, so se stkale tesne prijateljske vezi.² Poseben šarm je dodala italijansko govoreča Milica Osovnikar, ki je očarala italijanske prijatelje.

Zadnja leta so stiki z Medicino le občasni, in sicer z izmenjavo kulturnih skupin na *Historialu* v Škofji Loki in festivalu Friderika Barbarosse v Medicini. Ob 50. obletnici podpisa listine o pobratenuju smo v Medicini pripravili skupno razstavo o pobratenuju. Ob tej priložnosti so se nekateri upokojeni občinski uradniki z nostalgijo spominjali takratnih pristnih povezav in loških prijateljev.

Sele na Koroškem, Avstrija

Avstrija je upravno razdeljena na 9 zveznih dežel, ki se delijo na 15 mestnih in 89 podeželskih okrožij. Ena od njih je Koroška z dvema mestnima in osmimi podeželskimi okrožji. Po površini je peta največja avstrijska dežela, po številu prebivalcev pa si s Salzburško delita šesto in sedmo mesto.

Sele so ena najmanjših in najbolj južnih avstrijskih občin. Na severnem pobočju Košute na površini 75 kvadratnih kilometrov v sedmih naseljih živi okoli 700 prebivalcev. Približno tretjina jih je v naselju Sele Cerkev, ki je na nadmorski višini 950 metrov. Več kot 90 % prebivalcev je slovensko govorečih.³

Zdravko Krvina, predsednik Skupščine Občine Škofja Loka, je bil zelo družaben, imel je izjemen posluš za sočloveka. V času nepriznavanja Avstrijske državne pogodbe do pravic slovenske manjšine in velikih pritiskov nemško govoreče večine nanjo je konec leta 1967 navezal stike z županom Sel Hermanom Velikim. Rezultat prijateljstva med županoma in njunima družinama je bil po petih letih uradni podpis pogodbe o pobratenuju med občinama Sele in Škofja Loka.⁴ V čast in veselje mi je, da sem bil kot član gimnazijskega pevskega zbora v Selah v številni delegaciji na uradni obeležitvi pobratenuja s podpisom svečane listine. Med občinama so se spletle tesne povezave, redne stike smo vzdrževali ob uradnih

2 Več o pobratenuju z Občino Medicina v prispevku Andreje Ravnihar Megušar, Občina Škofja Loka z izkušnjami v mednarodnem sodelovanju. 1. del. V: *Loški razgledi* 55, str. 217–234.

3 Vir: Wikipedia. Sele na Koroškem; https://sl.wikipedia.org/wiki/Sele,_Avstrija.

4 Več o pobratenuju z Občino Sele na Koroškem v prispevku Andreje Ravnihar Megušar, Občina Škofja Loka z izkušnjami v mednarodnem sodelovanju. 1. del. V: *Loški razgledi* 55, str. 217–234.

praznovanjih obeh partnerjev in tudi na drugih dogodkih. Še po smrti župana Hermana Velikega so bili v stalnem stiku z Ločani člani njegove družine, vsi zelo zavedni Slovenci.

Tudi zadnja leta smo z vodstvom Sel gojili tesne stike. Dolgoletni župan Engelbert Wassner je velik prijatelj Loke, redno se je udeleževal slovesnosti ob občinskem prazniku, naše delegacije pa njihovih slovesnosti. Ob 40-letnici pobratenja (2012) smo imeli slavnostni akademiji v obeh občinah, z izmenjavo kulturno-umetniških skupin. Zadnja leta so stiki zaradi epidemije dokaj zamrli, zato jih bo potrebno ob 50-letnici podpisa listine pobratenja ponovno oživiti in se ponovno srečati.

Smederevska Palanka, Srbija

Na podlagi zakona so nosilci lokalne samouprave v Srbiji občine, mesta in druga naselja, uredba iz leta 1992 je uvedla še 29 okrožij. Mesto in Občina Smederevska Palanka je locirana v okrožju Podunavje sredi Šumadije in ožje Srbije na nadmorski višini 125 m. Občina se razprostira na površini 422 kvadratnih kilometrov, na katerih živi okoli 50 000 prebivalcev, od tega približno polovica v mestu.⁵

Pobratenje med mestoma je bilo ob praznovanju 1000-letnice Škofje Loke, 30. junija 1973, pri nas in v začetku oktobra istega leta v Smederevski Palanki. Pogodbo sta podpisala Tone Polajnar, predsednik Skupščine Občine Škofja Loka, in Sreten Vladisavljević, župan oziroma po srbsko gradonačelnik Smederevske Palanke. Osnova za formalno pobratenje so bili dobri stiki Ločanov in Srbov v centralni Srbiji, kamor so Nemci po okupaciji leta 1941 izselili okoli 200 Ločanov, med drugim tudi v Smederevsko Palanko.⁶

Pobratenje je bilo zelo slovesno in odmevno, še zlasti drugi del v Srbiji. Ker sem takrat ravno končal s srednješolskim šolanjem, me jeseni, žal, ni bilo med številno loško delegacijo na pobratenju, med katerimi je bilo veliko gimnazijcev in profesorjev. Še dolgo pa se je pri nas govorilo o izjemnem sprejemu in praznovanju povezave med občinama. Občini sta dobro sodelovali na športnem in kulturnem področju. Tradicionalne slikarske *Male Groharjeve kolonije* so se redno udeleževali tudi palanški osnovnošolci.

V zadnjih desetletjih, po osamosvojitvi Slovenije, se je povezava ohladila, stiki so samo občasni. Vedno jih vabimo na praznovanje našega občinskega praznika, vendar je odziv slab. Ob 40-letnici pobratenja smo leta 2013 organizirali obisk naše večje delegacije v Smederevski Palanki. Bili smo zelo lepo sprejeti, ponovno so se izkazali kot izjemni gostitelji. Dogovorili smo se tudi za povratni obisk v Škofji Loki, vendar do njega še vedno ni prišlo. V zadnjem desetletju nas je njihova delegacija obiskala samo ob praznovanju Dneva brigadirjev, drugih neposre-

5 Vir: Wikipedia. Smederevska Palanka, na https://sl.wikipedia.org/wiki/Smederevska_Palanka.

6 Več o pobratenju z Občino Smederevska Palanka v prispevku Andreje Ravnihar Megušar, Občina Škofja Loka z izkušnjami v mednarodnem sodelovanju. 2. del. V: *Loški razgledi* 56, str. 199–219.

dnih stikov ni bilo. Zadnja leta se je lepo razvilo le sodelovanje Osnovne šole Ivana Groharja z osnovno šolo iz Smederevske Palanke. Na športnem in kulturnem področju se vrstijo obiski učencev in učiteljev, ki jim Srbi nudijo tradicionalno izjemno gostoljubje.

Sovodnje ob Soči, Italija

Sovodnje ob Soči so majhna italijanska občina s 1 700 prebivalci na površini 16 kvadratnih kilometrov. Podolgovato ozemlje občine približno na polovici preseka nova avtocesta, ki pa je vsekana v teren in pokrita z zemljiščem, na katerem so športni objekti in lepo oblikovan center druženja občanov. Kraj leži neposredno ob slovenski meji, kjer se reka Vipava zliva v Sočo, v njem živijo pretežno državljani slovenske narodnosti.⁷ Na tem območju je veliko majhnih občin, mnoge med njimi pretežno s prebivalci slovenskega porekla in župani Slovenci. Lokalna razdelitev je podobno razdrobljena kot pri nas v Prekmurju.

Pobratenje Občine Sovodnje ob Soči in Škofje Loke je bilo leta 1978. Na pobudo italijanskih protifašističnih borčevskih organizacij in nekdanjega župana Sovodnje Vita Primožiča sta listino o pobratenu v Škofji Loki podpisala Jožef Češčut, župan Sovodenj, in Tone Polajnar, predsednik Skupščine Občine Škofja Loka; v Sovodnjah pa isti župan Sovodenj in Viktor Žakelj, novi predsednik Skupščine Občine Škofja Loka.⁸

Sodelovanje je bilo do pandemije koronavirusa zelo živahno, v obeh mestih so se vrstili vsakoletni obiski županov ter povezovanje na kulturnem, športnem in humanitarnem področju – predvsem sodelavcev Rdečega križa in krvodajalcev. Vsako leto maja ali junija se delegacija združenj italijanskih partizanov udeleži slovesnosti v spomin bojov na Lenartu nad Lušo in v Rovtu ob spomenikih padlih slovenskih in italijanskih partizanov.

Ambasador Občine Škofja Loka za Sovodnje je Janez Demšar.

Maasmaechelen, Belgija

Kraljevina Belgija je razdeljena na pretežno nizozemsko govorečo Flandrijo, francosko govorečo Valonijo in Bruseljsko regijo z glavnim mestom Bruselj, kjer ima sedež tudi Evropska unija. Flandrija in Valonija sta razdeljeni še na devet provinc. V pokrajini Limburg, na severovzhodu Belgije, leži na nekaj metrih nadmorske višine na levem bregu reke Maas, ki je v tem delu mejna reka med Belgijo in Nizozemsko, mesto Maasmaechelen. Na površini 76 kvadratnih kilometrov živi okoli 38 000 prebivalcev.⁹ Večinoma so Flamci, vendar je bilo zaradi sedaj zaprte-

7 Vir: Wikipedia. Sovodnje ob Soči; https://sl.wikipedia.org/wiki/Sovodnje_ob_So%C4%8Di.

8 Več o pobratenu z Občino Sovodnje ob Soči v prispevku Andreje Ravnihar Megušar, Občina Škofja Loka z izkušnjami v mednarodnem sodelovanju. 1. del. V: *Loški razgledi* 55, str. 217–234.

9 Vir: Wikipedia. Maasmechelen; na <https://en.wikipedia.org/wiki/Maasmechelen>.

ga premogovnika zlasti po 1. svetovni vojni močno priseljevanje delavcev iz mediteranskih držav, tudi Slovencev. Premogovnik je bil zgledno urejen, delavci iz drugih držav so imeli pravico do stanovanj v ličnih dvostanovniških hiškah in prostore za druženje ter verske obrede. Mesto je znano po svojem velikem pustnem karnevalu in biotskem narodnem parku Hoge Kempen.

Prvo pobratenje Občine Škofja Loka v obdobju samostojne Slovenije je bilo prav z belgijskim mestom Maasmaechelen. Do sodelovanja med obema mestoma je prišlo predvsem zaradi rednih obiskov Škofje Loke in njene okolice Belgijca Jefa Albrechtsa in njegove žene Nicole. Še vedno k nam vodi svoje prijatelje, ki tu najdejo mir in užitke na pobočju Starega Vrha pri Žgajnarju. Navezal je stike z občinsko upravo, je pravi boter povezave Škofje Loke z Maasmaechelenom. Ob obisku številne loške delegacije z več kulturno-umetniškimi skupinami so v Belgiji avgusta 1999. leta pripravili Slovenske dneve. Ob tej priložnosti sta Igor Draksler, župan Občine Škofja Loka, in Feorges Lenssen, župan Maasmaechelena, podpisala svečano listino o pobratenuju.¹⁰

Sodelovanje med obema mestoma je bilo do razglasitve epidemije koronavirusa leta 2020 v polnem razmahu, Jef Albrechts je za svoje neumorno delo prejel bronasti in srebrni grb Občine Škofja Loka. Ob 20. obletnici pobratenuja je avgusta 2019 Maasmaechelen ponovno obiskala večja loška delegacija z nekaterimi kulturno umetniškimi skupinami; Tine Radinja, loški župan, je ob prisotnosti Igorja Drakslerja in mene, prejšnjih županov, z Rafom Twerningenom, maasmaechelenskim županom, ponovno podpisal listino pobratenuja med občinama. Njihova delegacija je vsako leto prisotna na našem *Historialu* in praznovanju občinskega praznika, župan Raf Twerningen pa se je do epidemije redno udeleževal Teka 4 mostov.

Ambasador Občine Škofja Loka v mestu Maasmaechelen je Igor Drakulič.

Podpis pogodbe po 20 letih pobratenuja v Maasmaechelenu avgusta 2019: Raf Twerningen, župan Maasmaechelena, in Tine Radinja, župan Škofje Loke, v prisotnosti Igorja Drakslerja in Miha Ješeta, prejšnjih županov Škofje Loke.

(foto: Marc Smeets)

¹⁰ Več o pobratenuju z Občino Maasmaechelen v prispevku Andreje Ravnihar Megušar, Občina Škofja Loka z izkušnjami v mednarodnem sodelovanju. 2. del. V: *Loški razgledi* 56, str. 199–219.

Freising, Nemčija

Zvezna republika Nemčija je razdeljena na 16 zveznih dežel, ki se delijo na 123 neokrožnih mest in 323 deželnih okrožij, ki so razdeljena še na mesta in občine. Zvezna dežela Bavarska je razdeljena na 7 vladnih okrožij s 25 neokrožnimi mesti in 71 deželnimi okrožji. V vladnem okrožju Zgornja Bavarska, ki je razdeljeno na 26 deželnih okrožij in 7 neokrožnih mest, je tudi Freising. Mesto s površino 88 kvadratnih kilometrov in okoli 50 000 prebivalci leži na nadmorski višini 448 metrov. Na celotnem vladnem okrožju s površino 800 kvadratnih kilometrov živi v mestih Freising in Moosburg in 22 občinah 180 000 prebivalcev.¹¹

Freising je staro nemško mesto in škofovsko središče, najpomembnejše za zgodovino Škofje Loke, saj je Oton II., cesar Svetega rimskega cesarstva, daljnega leta 973 z darilno listino loško območje daroval freisinškim škofom. Ta listina je najstarejši pisani zgodovinski vir o obstoju Loke, takratne Lonca, ki je po škofih dobila tudi svoje sedanje ime. Freising je bil do leta 1803 samostojna škofovska država, pred enajstimi stoletji dejanski center tega dela Bavarske. O tem priča tudi ime freisinško-müenchenske škofije, njen dejanski sedež je sedaj v milijon-skem Münchnu, pravno formalno pa izhaja iz Freisinga. V začetku 8. stoletja je bil freisinški škof sv. Korbinian, njegov zaščitnik je bil medved, o katerem kroži vrsta legend v samem mestu in tudi v njegovih številnih posestih, in je še vedno simbol Freisinga.¹² V mestu je najstarejša svetovna pivovarna Weichenstefan in agromomska šola, znana predvsem po vzgoji vrtnic. Nedaleč od mesta je največje bavarsko letališče Franz Josef Strauss, del sega tudi na ozemlje Občine Freising.

Sodelovanje med Freisingom in Škofjo Loko se je po prvih razgovorih o sodelovanju med mestoma leta 1994 začelo na kulturnem področju. Mesto in glasbena šola Freising sta videla potencial v nekdanji posesti freisinških škofov na Gorenjskem. Po prvem nastopu plesne skupine Tehnik v Freisingu sta sledila razstava Fotokluba Anton Ažbe in koncert renesančne glasbe Komornega pevskega zbora Loka. Še posebno so se zblížali Josef Goerge, direktor freisinške glasbene šole, njegov brat Rudolf ter Janez Jocif, zborovodja pevskega zbora Loka, ki se je na podlagi prav teh povezav še bolj posvetil srednjeveški glasbi. Po podobah iz poslikav starih instrumentov v cerkvi na Križni Gori in drugod so začeli izdelovati tudi stare glasbene inštrumente. Listino o pobratenju so podpisali deset let po vzpostavitvi prvih stikov, 3. 7. 2004 sta jo podpisala Dieter Thalhammer, freisinški nadžupan, in Igor Draksler, loški župan.¹³

Sodelovanje je bilo do epidemije ves čas zelo pestro. Zlasti naše kulturne skupine so pogosto gostovale v Freisingu, njihove pa v Škofji Loki. Močne vezi so tudi med slikarji iz obeh mest. Zadnja leta je vsako leto poseben koncert s prepletanjem glasbene in likovne umetnosti pripravil Godalni orkester Amadeo pod vod-

11 Vir: Wikipedia. Freising; na <https://en.wikipedia.org/wiki/Freising>.

12 Več o pobratenju z Občino Freising v prispevku Andreje Ravnihar Megušar, Občina Škofja Loka z izkušnjami v mednarodnem sodelovanju. 3. del. V: *Loški razgledi* 57, str. 167–180.

13 Prav tam.

stvom Tilna Drakslerja. Delegacija Freisinga, običajno z udeležbo Tobiasa Eschenbacherja, sedanega nadžupana, je vsako leto konec junija v času *Historiala* ali praznovanja občinskega praznika obiskala Škofjo Loko, naša delegacija pa Freising v novembru, ob praznovanju svetega Korbinijana, ko so zberejo delegacije vseh bratskih mest Freisinga. Velikega slavlja se redno udeležuje Reinhard Marx, freisinško-münchenski škof in kardinal. Običajno vsako leto za kulturni del programa poskrbi eno od pobratenih mest. Na teh srečanjih smo vzpostavili zelo dobre odnose s predstavniki avstrijskega mesta s severozahoda Koroške Obervellacha – Zgornje Bele.

Ambasadorka Škofje Loke za Freising je Mirjam Jan Blažič.

Tabor, Češka

Češka republika vključuje nekdanje zgodovinske pokrajine Češko, Moravsko in Češko Šlezijo. Upravno je razdeljena na 13 okrajev in glavno mesto Praga s posebnim statusom.

Tabor je staro srednjeveško češko mesto v Južnočeškem okraju med Češkimi Budjeovicami in Prago. Na višini 437 metrov na površini 65 kvadratnih kilometrov živi 34 000 prebivalcev. Njihovo število se je v zadnjih 20 letih zmanjšalo za 2 000.

Prvi viri o naselbini segajo že v železno dobo, v 6. do 5. stoletje pred našim štetjem. Naselje Tabor je bilo ustanovljeno na vrhu hriba leta 1420, postalo je center močnega husitskega gibanja pod vodstvom Jana Žižka. Sledil je hiter razvoj in že leta 1437 ga je kralj Sigismund imenoval za svoje kraljevsko mesto.¹⁴ Tabor je zelo dobro ohranjeno srednjeveško mesto z razvejanimi podzemnimi hodniki, ki so v času husitskih bojev služili za zaklonišča in premike branilcev Tabora do posameznih obrambnih stolpov obzidja. Tako so napadalcem navidezno dali vtis o bistveno večjem številu branilcev. Vsako leto sredi septembra organizirajo trodnevni srednjeveški festival *Taborska srečanja*. Prvi večer je otvoritvena slovesnost s srednjeveško povorko v husite oblečenih vojščakov in prebivalcev, ki jo vodi konjenik Jan Žižka. Naslednja dva dneva na glavnem trgu poteka celodnevni program z različnimi glasbenimi in kulturnimi skupinami, na številnih prizoriščih po mestu so viteške igre, na ličnih stojnicah pa ponujajo hrano in domače izdelke.

Sodelovanje med Taborom in Škofjo Loko izhaja iz športnega rivalstva in mladostnega prijateljstva dveh kajakašev, dr. Damjana Prelovška ter Jana Jelšika. Dr. Damjan Prelovšek je bil veleposlanik Republike Slovenije v Češki republiki, je velik ljubitelj Plečnika in kulture na sploh. S prijateljem in fotografom Janom Jelšikom sta leta 1999 v Taboru organizirala fotografsko razstavo Toneta Mlakarja o Sloveniji. Takrat je bila na septembrskih *Taborskih srečanjih* tudi delegacija občin Škofja Loka in Železniki z županoma Igorjem Drakslerjem in Mihaelom

¹⁴ Vir: Wikipedia. Tabor; na <https://sl.wikipedia.org/wiki/T%C3%A1bor>.

Jan Jelšik in delegacija Škofje Loke pred lipo češko-slovenskega prijateljstva v Taboru, september 2018; občinska delegacija, fotografi Foto kluba Anton Ažbe, ansambel 'Dor ma cajt', folklorna skupina Lonca. (foto: Peter Pokorn ml.)

Prevcem. Sledile so številne fotografske razstave, zlasti fotografa Petra Pokorna in drugih iz Foto kluba Anton Ažbe. Leta 2005 je politično vodstvo Tabora s posebno listino o nameri predlagalo pobratenje med mestoma. Septembra 2006 sta na *Taborskih srečanjih* Igor Draksler, škofjeloški župan, in František Dedič, taborski župan, slovesno podpisala listino o pobratenju; sodelovanje med mestoma se je izjemno dobro razvilo. Kulturnim, protokolarnim in športnim stikom je sledilo še sodelovanje med Gimnazijo Škofja Loka in taborsko Srednjo tehnično šolo, in sicer z vsakoletno nekajdnevno izmenjavo dijakov. Običajno so sodelovali tudi češki diplomatski predstavniki v Republiki Sloveniji in slovenski na Češkem.¹⁵

Sodelovanje s Taborom je bilo vseskozi na izjemnem nivoju. Poteka vsakoletna protokolarna izmenjava in nastopi naših kulturnih skupin na *Taborskih srečanjih* in njihovih na *Historialu* ali ob praznovanju občinskega praznika. Taborski župan Jiri Fišer je dvakrat obiskal Škofjo Loko s kolesom, enkrat sam, drugič z uradno delegacijo. Ob 10. obletnici pobratenja septembra 2016, sta v Taboru Jiri Fišer in Miha Ješe, župana obeh mest, podpisala potrdilno listino o pobratenju. Največ zaslug za začetek in tudi nadaljevanje sodelovanja ima neumorni Jan Jelšik in njegove lipe češko-slovenskega prijateljstva. Zasajenih jih je že več kot 50, od tega dve v Sloveniji, v Škofji Loki od leta 2001 in na Jezerskem, ki se ponaša s svojo

¹⁵ Več o pobratenju z Občino Tabor v prispevku Andreje Ravnihar Megušar, Občina Škofja Loka z izkušnjami v mednarodnem sodelovanju. 4. del. V: *Loški razgledi* 58, str. 201–212.

Češko kočo. Vse druge zasaditve so na Češkem in jih običajno spremlja tudi otvoritev razstave škofjeloških fotografov. Vsako leto je posajena kakšna nova, jubilejna 50. je bila v Pragi. Na Češkem so lipe prijateljstva sadili tudi v času epidemije korona virusa. Sajenje je potekalo brez naše udeležbe, običajno pa je prisotna Tanja Strniša, slovenska veleposlanica na Češkem.

Ambasador Škofje Loke za Tabor je Peter Pokorn mlajši, ki skrbi za obiske uradnih delegacij in pripravo fotografskih razstav na Češkem.

Obervellach – Zgornja Bela, Avstrija

Obervellach – Zgornja Bela je trg ob zgornjem toku reke Moell na severozahodu Koroške, leži na višini 690 metrov. Pod Grossglocknerjem in neposredno pod južnim portalom tunela železniške proge pod Turami na površini 104 kvadratnih kilometrov prebiva 2 200 prebivalcev.¹⁶ Z njimi je nastala najbolj zanimiva povezava med vsemi bratskimi mesti Škofje Loke. Obe območji sta nekdaj pripadali freisinškemu gospostvu in delegaciji obeh občin sta se srečevali na vsakoletnem srečanju pobratenih občin z mestom Freising in začeli tesneje sodelovati.

Močnejša povezava je bila vzpostavljena leta 1997 ob projektu Muzejskega društva Škofja Loka s predstavitvijo vseh grbov nekdanjih freisinških posesti. Dobri odnosi med vodstvi obeh občin in relativno majhna oddaljenost med njima je dala osnovo za redna srečevanja. Leta 2007 je bila naša delegacija prisotna ob otvoritvi spominskega stebra z grbi partnerskih mest v centru glavnega trga Zgornje Bele, na katerem je tudi grb Škofje Loke.¹⁷ Občini nimata formalnih listin o pobratenju, vendar je med njima vzknila pristna prijateljska vez, celo močnejša kot z nekaterimi uradno pobratenimi občinami.

V zadnjem desetletju je sodelovanje potekalo predvsem na podlagi dobrih povezav med župani. Pristine in zelo prijateljske stike smo imeli z županom Wilhelmom Pacherjem in kasnejšo županjo Anito Goessnitzer. Njihova številna delegacija se je vsako leto konec junija udeleževala loškega *Historiala* ter s svojimi narodnimi nošami in občasno tudi folklorno skupino zelo popestrila srednjeveško povorko in program. Naši Rovtarji s starinskimi kolesi in uradna občinska delegacija pa so bili redni gostje njihove slavnostne povorke na zahvalno nedeljo, prvo nedeljo v oktobru. Tesnejše stike sta navezala tudi Lions kluba iz obeh mest. Z leta 2021 izvoljenim novim županom Arnoldom Klammerjem se zaradi odpovedi srečanj zaradi epidemije še nismo uspeli srečati.

Ambasador za Obervellach – Zgornjo Belo je Miha Ješe.

¹⁶ Vir: Wikipedia. Obervellach – Zgornja Bela; na <https://obervellach.gv.at/>.

¹⁷ Več o sodelovanju z Obervellachom – Zgornjo Belo v prispevku Andreje Ravnihar Megušar, Občina Škofja Loka z izkušnjami v mednarodnem sodelovanju. 5. del. V: *Loški razgledi* 59, str. 169–173.

Rock Springs, ZDA

Sodelovanje z ameriškim mestom Rock Springsom iz Wyominga je zanimivo predvsem zaradi poteka poskusa pobratenja. V tem mestu ima okoli petina prebivalcev slovensko poreklo. Od posameznikov so prišle pobude za sodelovanje in leta 2003 je Rock Springs obiskala delegacija Občine Škofja Loka in z njimi podpisala listino o nameri pobratenja. Pobratenja pa ne morejo sklepati posamezni občani, ampak poteka med uradnimi institucijami, ki pa nam je na ameriški strani kljub nekajletnemu dogovarjanju ni uspelo najti. Zaradi tega do pobratenja ni prišlo.

Dvakrat v preteklem desetletju, med letoma 1985 in 2015, je sicer privatno skupaj s člani družine obiskal Škofjo Loko demokratski senator Tom Harkin, ki je tudi povezan z Rock Springsom. Njegova mama je bila Slovenka iz Bitenj na Sorškem polju, oče pa Irec. Prvi mož njegove matere oziroma oče njegovih polbratov in polsester izhaja s Suhe. Pri nas je bil zelo lepo sprejet, veleposlanik Združenih držav Amerike Joseph Mussomeli ga je kljub zasebnemu značaju obiska sprejel z uradnim protokolom.

Združenje Douzelage

Združenje evropskih mest Douzelage je bilo ustanovljeno leta 1991 v francoskem mestu Granville. Predstavniki mest iz vseh 12 držav takratne Evropske skupnosti so želeli poudariti svoja evropsko združevalna stremeljenja s povezavami med mesti. Iz vsake države so se zbrali predstavniki enega srednje velikega mesta, ki poleg svojih kulturnozgodovinskih znamenitosti zadošča naslednjim pogojem: velikosti med 4 000 in 20 000 prebivalcev, ima prometno dobro dostopno lokacijo ter srednjo šolo. Ker je bilo 12 mest ustanoviteljev in prvo srečanje v Franciji, so se dogovorili za enostavno ime združenja *ducat* oziroma po francosko *Douzelage*. Iz tega *ducata* je potem zrastle zveza 28 mest iz vseh držav Evropske unije. Od leta 2022 je svoje članstvo na podlagi spremenjenega statuta združenja še vedno ohranil tudi Sherbourne iz Velike Britanije, ki ni več v Evropski uniji. Osnovna zamisel združenja je spoznavati nacionalne različnosti in posebnosti v združeni Evropi, zagovarjati stališča enakopravnosti za vse in izmenjavati dobre prakse, predvsem za mlade.

Vsako leto ima združenje v enem od vključenih mest generalno skupščino, na kateri se uradni predstavniki mest srečajo na uradni konferenci, vzporedno pa potekata tudi srečanja učiteljev in dijakov. Skupaj se zbere okoli 200 udeležencev, iz vsakega mesta po dva člana uradne delegacije, en učitelj in dva učenca; običajno jih spremlja še okoli 50 dodatnih gostov. Poleg formalnega srečanja in številnih zanimivih delavnic glede na izbrano aktualno temo so zanimiva predvsem neformalna druženja, večerna srečanja in ekskurzije po okoliških znamenitostih države gostiteljice. Prednost povezav med mesti je predvsem možnost razširitev

obzorja in spoznavanja značilnosti ter različnosti življenja v posameznih državah. Istočasno dajo povezave zelo dobre možnosti pridobivanja odgovornih partnerjev pri številnih evropskih projektih.

Škofjo Loko je vodstvo združenja izbralo in povabilo k včlanitvi prvič leta 2010. Ob ponovnem obisku spomladi leta 2011 se je Mike Balfour, podpredsednik združenja, oglasil pri meni na občini in predlagal včlanitev. Ideja Douzelaga in enostavnost delovanja sta mi bili takoj všeč. Edini redni stroški so relativno nizka članarina ter stroški potovanja na generalno skupščino. Stroške bivanja uradnih delegacij na skupščini pokriva organizator, ki lahko za ta namen kandidira za sredstva v okviru evropskega razpisa Evropa za državljane – sodelovanje občin. Že maja istega leta smo se istočasno s Trjavno iz Bolgarije in Agrosom s Cipra pridružili 24. dotedanjim članicam Douzelaga. V naslednjih letih se je naša delegacija udeležila generalne skupščine v italijanskem Bellagiu, latvijski Siguldi, nemškem Bad Kotztingu, slovaškem Zvolenu, švedskemu Oxeloesu in finski Asikkali. Leta 2020 se je za organizatorja srečanja prijavila Škofja Loka. Napovedana tema srečanja je bila *Škofjeloški pasijon*, o katerem smo vsem članom združenja razlagali in delili prospekte od zadnje pasijonske procesije leta 2015. Zaradi epidemije koronavirusa v letu 2020 pa generalne skupščine nismo uspeli organizirati in je tega leta v celoti odpadla, prav tako tudi nadomestna v Škofji Loki leta 2021. Žal je odpadel tudi jubilejni *Škofjeloški pasijon* ob 300-letnici prvega zapisa tega najstarejšega dramskega besedila v slovenskem jeziku. Leta 2021 smo skladno z omejitvami konec avgusta v okviru evropskega projekta v madžarskem Koszegu organizirali srečanje učiteljev in dijakov. Uradne delegacije v okrnjenem obsegu z udeležbo okoli 40 predstavnikov mest so se v začetku oktobra srečale v ciprskem Agrosu. V letu 2022 računamo na pojevanje moči epidemije in relativno manjšo aktivnost virusa v poletnih mesecih, zato naj bi bila generalna skupščina v polnem obsegu konec avgusta v Škofji Loki. Glavna tema srečanja bo medgeneracijsko sodelovanje mladih in starejših.

Številna delegacija Škofje Loke na generalni skupščini združenja Douzelage maja 2019 v Asikkali na Finskem; priprava na srečanje Škofji Loki. (vir: arhiv Občine Škofja Loka)

Prva leta je bil naš glavni cilj udeležba na letnih skupščinah s tremi udeleženci. Po nekaj letih spoznavanja in ugotovitvi prednosti združenja se naša delegacija udeležuje srečanj vedno s petimi člani: dva predstavnika občine oziroma lokalnega odbora Douzelage, en učitelj, običajno ravnatelj gimnazije Jože Bogataj ali njegova pomočnica Ana Prevc Megušar ter dva dijaka. Zlasti pri dijakih se udeleženci stalno menjajo, kar otežuje vključitev posameznika v vsakokrat drugo skupino. Zato smo zadnja leta uvedli prakso, da je v delegaciji en dijak udeleženec srečanja v prejšnjem letu in en nov dijak. Na ta način smo vzpostavili kontinuiteto, ki je omogočila hitro vključitev udeležencev v skupino okoli 50 prisotnih dijakov.

Združenje nudi številne možnosti sodelovanja in izmenjave dobrih praks in dijakov. V združenju sem bil leta 2015 izvoljen za enega od treh podpredsednikov. Naloge predsedstva so priprava in izvedba uradnega dela konference, priprava predlogov za spremembo statuta, iskanje in predlaganje novih članov združenja, pomoč pri pripravi programa na srečanjih učiteljev in dijakov, pomoč pri iskanju sredstev za organizacijo letnega srečanja in druge zadeve. Kot podpredsednik sem bil aktiven pri vključitvi v združenje dveh novih mest. Na naš predlog je bil leta 2016 po pridružitvi Hrvaške Evropski uniji na novo včlanjen Rovinj. Predhodno včlanjeno mesto iz Litve Prienai ni bilo aktivno, zato smo morali v tej državi najti novo zanimivo mesto. S predsednico in ostalima dvema podpredsednikoma smo iskali primernega kandidata. Odločili smo se za Rokiškis, mesto na severovzhodu Litve blizu meje z Latvijo in Belorusijo, ki se je leta 2018 pridružilo združenju in ga s svojo aktivnostjo in željo po sodelovanju kakovostno poživilo.

Sodelovanje z veleposlaniki

Po osamosvojitvi je bilo v Republiko Slovenijo akreditiranih veliko število diplomatskih predstavnikov, največ prva leta po osamosvojitvi. V tako imenovani Diplomatski listi je bilo konec leta 2021 vpisanih 113 diplomatskih predstavnikov, od tega imajo svoj sedež v Republikli Sloveniji oziroma v Ljubljani veleposlaništva z veleposlaniki in konzularnim oddelkom iz 36 držav, drugi področje Slovenije pokrivajo iz sosednjih držav, predvsem z Dunaja. V Kopru in Lendavi sta predvsem za potrebe prebivalcev na dvojezičnem področju italijanske in madžarske narodnostne manjšine posebna konzulata za Italijo in Madžarsko. Dodatno pri nas deluje še 60 častnih konzulov, deloma iz držav, ki imajo pri nas tudi svoja veleposlaništva, in tudi drugih, ki pri nas drugih uradnih predstavnikov nimajo. Častni konzuli so deloma tujci, živeči v Sloveniji, večinoma pa Slovenci, ki imajo z državami, ki jih konzularno zastopajo, predvsem poslovne in druge tesne stike. Nekateri države imajo več častnih konzulov, največ 5 jih je imela Ruska federacija, ki pa so bili v letu 2022 zaradi vojne v Ukrajini ukinjeni. Formalno je odprtih še šest častnih konzulatov brez častnega konzula; častni konzulati imajo

sedež večinoma v Ljubljani, pa tudi v drugih mestih Slovenije, kjer častni konzuli stanujejo.¹⁸

Število diplomatskih predstavništev s sedežem v Sloveniji se je zadnja tri desetletja spreminjalo. Pred nekaj leti so zaprli finsko in belgijsko veleposlaništvo v Ljubljani in Slovenijo pokrivajo z Dunaja. V okviru nekaterih veleposlaništev so akreditirani tudi vojaški atašeji. Njihovo število se je v zadnjih letih precej zmanjšalo, stalno so prisotni le v okviru ambasad Kitajske, Ruske federacije in Združenih držav Amerike.

Škofja Loka je imela od osamosvojitve Slovenije naprej občasne stike z veleposlaniki drugih držav. Najboljše so bile zveze s Češko, predvsem po zaslugi dobrih odnosov s Taborom. Njihove veleposlanice in veleposlaniki so občasno obiskali naše staro mesto in zadnje desetletje, do omejitev v zvezi z epidemijo koronavirusa, v Ljubljani in Škofji Loki redno organizirali božično - novoletni koncert z nastopom ene od čeških vokalnih ali instrumentalnih skupin. Stiki z drugimi veleposlaniki so bili le občasni. Po nastopu na mesto župana sem želel Loko na različnih nivojih bolj odpreti svetu. Z veleposlaniki, ki večinoma radi spoznavajo našo lepo deželo, je to najbolj učinkovito in najlažje. Oni so neposredni stik med svojo državo in nami. Po drugi strani potrebujejo v drugi državi čim več formalnih in neformalnih povezav. Celotno obdobje poklicnega delovanja pred županovanjem sem bil vpet v mednarodno trgovino in sem za popestritev dela na občini potreboval mednacionalne stike, ki sem jih lahko z veleposlaniki zelo enostavno navezal.

Bolj poglobljeno sodelovanje se je začelo s češkim veleposlanikom dr. Petrom Voznicem. Odzval sem se njegovim povabilom na njihove dogodke v Sloveniji. Na tak način sem se spoznal tudi z drugimi veleposlaniki in konec leta 2011, eno leto po nastopu županske funkcije, sem bil na seznamu povabljenecv pri skoraj vseh pri nas akreditiranih veleposlanikih. To pa istočasno pomeni, da so vsi poznali tudi Škofja Loko. Začeli smo jih vabiti na praznovanje občinskega praznika, kmalu tudi na otvoritev Pokala Loka, otvoritve prenovljenih trgov starega mestnega jedra in ostale dogodke. Zaradi dobrega odziva smo junija leta 2012 organizirali prvo neformalno srečanje v Sloveniji akreditiranih veleposlanikov, na katerih smo si po sprejemu v Sokolskem domu ogledali kulturne, zgodovinske in gospodarske zanimivosti našega mesta in ga sklenili s skupnim kosilom.

Srečanje smo organizirali tudi v koronskih letih 2020 in 2021, saj je epidemija junija že dovolj pojenjala in omogočila srečanje.

Najpomembnejše pa je bilo vsekakor povabilo na *Škofjeloški pasijon* leta 2015, ki so se ga na vseh osmih uprizoritvah ogledali praktično vsi takrat akreditirani veleposlaniki. Ob mnogih kasnejših srečanjih so se ga radi spominjali kot eno najlepših doživetij njihovega službovanja pri nas. Poleg ambasadorjev smo imeli zelo tesne stike tudi z vojaškimi atašeji, za katere smo do leta 2015 prav tako organizirali vsakoletna srečanja. Takrat so bili pri nas akreditirani atašeji iz sedmih

¹⁸ Vir: Diplomatski protokol GOV.SI.

Veleposlaniki na letnem neformalnem srečanju junija 2019 na vrtu Sokolskega doma.

(foto: Jernej Tavčar)

različnih držav. Kasneje so njihova mesta ukinili v veleposlaništvih Nemčije, Hrvaške in Črne gore, ostali so le še vojaški predstavniki na ambasadah Kitajske, Ruske federacije in Združenih držav Amerike. Srečanj potem nismo več organizirali. V poletnih mesecih smo zadnji dve leti izkoristili zatišje epidemije in za člane diplomatskega zbora skupaj s kolesarji Društva upokojencev Škofja Loka organizirali dobro obiskano kolesarjenje po Sorškem polju.

Menjave veleposlanikov so praviloma na štiri leta, vendar večkrat pride do izjem. Nekateri odidejo predčasno, večina pa jih svoj mandat podaljša. Zadnji dve leti je menjav manj, njihove mandate so podaljšali. Menjave niso osebne, novi veleposlanik pride po odhodu predhodnika. Kljub temu je primopredaja temeljita, novinec dobi ob prihodu obilo informacij o Sloveniji in povezavah predhodnika. To se najbolje vidi pri informacijah o Škofji Loki in našem predhodnem sodelovanju, saj novi veleposlanik pozna zgodovino in vsebino naših povezav. Nikdar nista istočasno v državi dva veleposlanika iz iste države, edina izjema sta trenutno predstavnika Nemčije; sta zakonca, oba diplomata, ki si na pol leta izmenjavata mesto veleposlanika.

V diplomatski službi v Sloveniji so kljub naši majhnosti praviloma izjemno svetovljanski in sposobni kadri. Veliko med njimi se jih nauči slovensko. Večinoma je sicer ne govorijo in je jezik sporazumevanja v glavnem angleščina, vendar jo ob izteku mandata kar dobro razumejo. V zadnjem desetletju sem spoznal veliko izjemnih veleposlanic in veleposlanikov, z večino smo imeli zelo prijateljski odnos. Vseh ne morem imenovati, na vsak način pa moram izpostaviti izjemnega nuncija poljskega nadškofa Juliusza Janusza, ki je bil res pravi vodja diplomatskega zbora z veliko avtoritete in ugleda. V času svojega mandata v Sloveniji je leta 2017 obhajal tudi 50-letnico svojega posvečenja.

Dobre odnose z veleposlaniki je treba stalno negovati. V normalnih časih pred epidemijo koronavirusa sta bila mesečno v povprečju vsaj dva dogodka v Ljubljani in eden v Škofji Loki. Letno je to pomenilo med 30 in 40 srečanj, ki sem se jih zelo rad udeleževal oziroma organiziral. Za uspešno sodelovanje sem prejel celo nekaj pisnih priznanj in medalj. Najpomembnejše v odnosih z diplomatskim zborom pa je, da vsi dobro poznajo Škofjo Loko in njen pomen v Sloveniji, radi pridejo med nas in k nam pripeljejo tudi svoje uradne ter zasebne goste.

Drugo mednarodno delovanje

Glavne oblike mednarodnega sodelovanja so nadgrajene tudi v drugih občasnih in stalnih povezavah. Med njimi sta še posebno pomembni združenji, v katerih so včlanjeni kraji, ki organizirajo pasijonske prireditve, v glavnem v času pred veliko nočjo, ter sodelovanje pri številnih evropskih projektih.

Europassion

Europassion je združenje pasijonskih mest in krajev. Ustanovljeno je bilo leta 1993 in pod geslom *Ista vera, isti ideal* omogoča povezovanje evropskih pasijoncev in izmenjavo njihovih izkušenj in spoznanj v zvezi z uprizarjanjem Kristusovega pasijona. Združuje 90 pasijonskih mest iz 16 evropskih držav. Občina Škofja Loka se je združenju s *Škofjeloškim pasijonom* pridružila leta 2008, leto dni pred izvedbo predzadnjega pasijona. Združenje vsako leto organizira letno skupščino, ki vključuje tudi ogled pasijona v mestu organizatorja srečanja.¹⁹ Med člani je posebno pomemben bavarski Oberammergau, ki vsakih 10 let prireja pasijonski spektakel z več kot 100 uprizoritvami. Polovica od 4 000 prebivalcev je vsaj pol leta aktivno vključena v projekt.

V širše vodstvo združenja sta zadnja leta vključena tudi Andreja Ravnihar Megušar in Aleksander Igličar.

Camino de pasion

Zadnja leta smo vključeni tudi v Evropsko mrežo za praznovanje velikega tedna in velike noči. Ustanovljena je bila 18. 3. 2019 v Bragi na Portugalskem in smo njen ustanovni član. V združenju, ki ohranja nematerialno kulturno dediščino v zvezi s Kristusovim trpljenjem, so včlanjena mesta in kraji s Portugalske, Španije, Italije, Malte in Slovenije.²⁰

V vodstvu združenja Slovenijo zastopa Jože Štukl.

¹⁹ Vir: spletna stran Loškega muzeja: <https://www.loski-muzej.si/>.

²⁰ Vir: spletna stran Loškega muzeja: <https://www.loski-muzej.si/>.

Evropski razpisi

Tesne povezave s številnimi evropskimi mesti so dobra osnova za kandidiranje in sodelovanje v različnih evropskih projektih. Evropska unija za izmenjavo dobre prakse in spoznavanje pestrosti in različnosti evropskih držav ter regij pripravlja več razpisov. Za osnovnošolce sta najpomembnejša *Erazmus* in *Erazmus +*. Na njih uspešno sodelujejo učenci in učitelji vseh treh osnovnih šol z rednim programom: OŠ Škofja Loka – Mesto, OŠ Ivana Groharja in OŠ Cvetka Golarja. Sodelujejo z vrstniki in učitelji iz različnih evropskih ter drugih držav. V posameznem projektu običajno sodeluje štiri do pet šol iz različnih držav, izmenično pripravljajo srečanja na aktualne teme. Goste iz drugih držav na srečanjih v Škofji Loki običajno obiščejo tudi veleposlaniki ali predstavniki veleposlaništev.

Saša Bogataj Ambrožič in Tatjana Šmid sta na obisku v Občinski knjižnici Panevežys v Litvi prikazali izdelavo dražgoških kruhkov. (vir: arhiv Knjižnice Ivana Tavčarja Škofja Loka)

V evropski projekt oziroma program *NAPLE Sister Libraries*, v okviru katerega nastajajo povezave med evropskimi knjižnicami z namenom izmenjave dobrih praks, spoznavanja drugih narodov in širjenja kulture izven meja države, je vključena tudi Knjižnica Ivana Tavčarja Škofja Loka. Leta 2015 so sklenili povezavo z Občinsko knjižnico Panevežys iz Litve, v letu 2021 pa še s splošno knjižnico Pyhajoen kirjasto s Finske. V knjižnici na Finskem so v ta namen pripravili razstavo o Sloveniji in slovenski književnosti, v Krajevni knjižnici Trata pa

razstavo otroškega leposlovja finskih mladinskih pisateljev. Takšno sodelovanje in povezovanje prinašata izmenjavo dobrih praks in širjenje obzorij.

V letu 2017 je skupina knjižničark iz Škofje Loke obiskala pobrateno knjižnico v Litvi, si ogledala njihovo delovanje ter v njej in še nekaterih bližnjih knjižnicah izvedla delavnico izdelave dražgoških kruhkov. S knjižnico iz mesta Panevežys tudi vsako leto v februarju izmenjamo razstavo z domoznansko vsebino. V preteklem letu so vse tri knjižnice izvedle skupni projekt izmenjave ljudskih pravljic v treh jezikih. Vse tri pravljice so dostopne na spletni strani knjižnice, v rubriki *S kitkom v svet pravljic*.

Evropa za državljane

Razpis Evropa za državljane vključuje dva različna programa: *Evropa spomina* in *Demokratsko sodelovanje* z vključitvijo civilne družbe. Slednja vključuje tri programe: bratenje med mesti, mrežne povezave med njimi in projekti civilne

družbe. Občina Škofja Loka sodeluje v glavnem v projektih mreženja mest. V projekte jih je vključenih več, eno mesto je vodilni partner, ki projekt pripravlja in vodi, drugi pa so sodelujoči partnerji.

Naša občina je že dve desetletji aktivna v različnih projektih, nekajkrat je bila tudi vodilni partner. Večinoma sodelujemo z mesti iz združenja Douzelage, k sodelovanju pa nas vabijo občasno tudi drugi. Sodelujoči partnerji pripravijo program, ki ga posebna komisija oceni glede na cilje projekta in število vključenih partnerjev. Najbolje ocenjeni projekti so potrjeni in za izvedbo dobijo določena sredstva. V preteklosti so bila pridobljena sredstva pretežno odvisna pretežno od dejanskih stroškov projekta, po razpisih zadnjih let pa so odvisna od števila sodelujočih partnerjev iz drugih držav, števila srečanj in števila udeležencev ne glede na dejanske stroške projekta. Sodelujoči partnerji dobijo ob začetku projekta 60 %, razliko pa po končanem projektu in oddanem poročilu. Razlika je odvisna od dejanske realizacije posameznih srečanj in števila udeležencev na njih. Kot zanesljivega in izkušenega partnerja v projektih nas radi vabijo k sodelovanju in vedno smo izpolnili vse zastavljene cilje.

Občina Škofja Loka je pogosto vključena v evropske projekte. V zadnjih letih je bila vodilni partner pri projektih *SEN-ACT Starejši v akciji*, *500-letnica potresa v Škofji Loki*, *Sožitje na grajskem vrtu* in drugih.

Trenutno poteka do sedaj največji mednarodni projekt *Mladi za starejše – aktivno staranje* z dvanajstimi vključenimi mesti iz prav toliko držav in šestimi srečanji. Sicer dvoletni projekt bi moral biti končan že marca 2021, vendar je bil zaradi epidemije že dvakrat podaljšan in bo avgusta 2022 v Škofji Loki sklenjen z generalno skupščino združenja Douzelage in udeležbo predvidoma 28 različnih mest. Glavna tema srečanja sta medgeneracijsko sodelovanje in pomoč starejšim v treh podpornih dejavnostih: e-opismenjevanje starejših, prevozi in gibljivost starejših in gibalno oviranih oseb po mestih ter stanovanjska problematika mladih in starejših.

Na štirih srečanjih so štiri skupine udeležencev, predstavniki občine, dijaki, učitelji in starejši, na delavnicah obravnavali in praktično spoznavali program ter cilje vseh srečanj, pripravo participativnega proračuna in sodelovanje mladih ter

Praktična delavnica Gibanje po mestu za gibalno in drugače ovirane udeležence v Judenburgu, september 2021.

(vir: arhiv Občine Škofja Loka)

starejših zlasti pri veččinah za delo z računalnikom. Zadnji dve srečanji bosta aprila 2022 v Bad Kotztingu v Nemčiji z iskanjem optimalnih rešitev zadovoljitve stanovanjskega problema mladih in starejših občanov ter avgusta 2022 v Škofji Loki s predstavljenimi sklepi posameznih delavnic in predstavitev poročila predhodnih srečanj ter predlaganih rešitev. Po končanem projektu bo pripravljeno poročilo z usmeritvami ter predlogi ukrepanja in izboljšav na posameznem obravnavanem področju.

Sklepne misli

Mednarodno sodelovanje je pomemben del delovanja Občine Škofja Loka. Z odprtostjo svetu spoznava različnosti posameznih evropskih regij in držav. Aktivno sprejema njihove dobre prakse in z njimi deli svoje. Škofja Loka je po številu prebivalcev v Republiki Sloveniji na 14. mestu, po svoji vitalnosti, močnem gospodarstvu, kulturi, zlasti slikarstvu ter gledališki dejavnosti s *Škofjeloškim pasijonom* in *Severjevimi nagradami*, ekološki orientiranosti in predvsem širokim mednarodnim sodelovanjem pa je bistveno pomembnejša.

V času ponovnih vojnih grozot v Ukrajini je sodelovanje med evropskimi državami in mesti še bolj pomembno. Evropske vrednote so na preizkušnji in samo na temelju enakopravnosti, spoštovanja drugačnosti in različnosti, solidarnosti ter medsebojne pomoči jih bomo lahko nadgrajevali. Vse materialne dobrine so lahko čez noč uničene, ostanejo nam le naše znanje, večšine in prijateljske povezave. Negujmo jih!

Zmagovalna fotografija loškega udeleženca Bora Dolenca na temo *Sodelovanje med narodi* z natečaja letne skupščine združenja Douzelage v Oxeloesundu na Švedskem, maj 2018.

Na fotografiji so predstavniki Češke, Irske, Romunije in Slovenije. (foto: Bor Dolenc)